

89

Ilustrirani **Slovenec**

Leto II.

Tedenska priloga „Slovenca“ z dne 21. marca 1926, šte. 66.

Štev. 12.

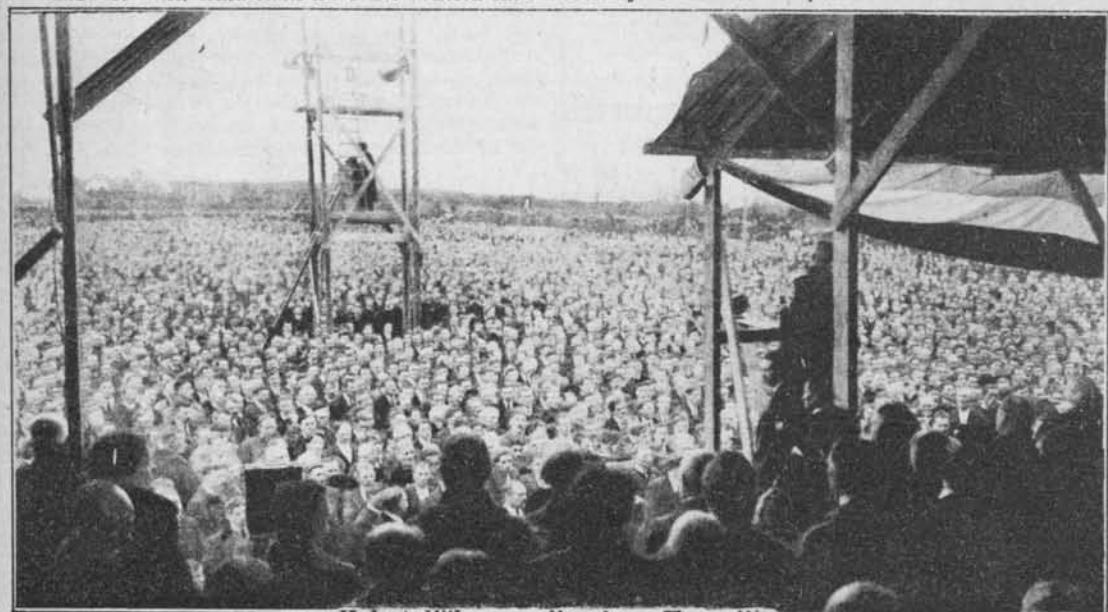
Ob slovenskem obrežju divne Adrije: Naši jadranski ribiči.

Obala Jadranskega morja od Pirana do Devina tvori jugozapadno mejo slovenskega ozemlja. Sicer skušajo Italijani z vsemi sredstvi izrinuti slovenski narod z jadranske obale, toda ta del je bil naš od nekdaj in mora tudi ostati naš.

K nedavnemu dr. Ninčičevemu obisku v Rimu in v Parizu.

Kakor znano, je posetil naš zunanji minister pred kratkim in čisto nepričakovano Rim in Pariz ter baje sklenil ob tej priliki dalekosežne pogodbe z Italijo in Francijo brez vednosti in pristanka parlamenta. V naši »demokraciji« državi se vodi splošna vsa zunanja politika mimo in brez parlamenta ter smo ena izmed redkih civiliziranih držav, ki nimajo niti parlamentarnega odbora za zun. politične zadeve. Naša slika nam kaže dr. Ninčiča na Mussolinijevi desnici ob priliki banketa v Rimu.

H katoliškemu gibanju v Franciji:

Ogromno zborovanje francoske katoliške lige v Landereauju (v Bretoniji) dne 28. februarja 1926 ob priliki ko poje 60.000 zborovalcev Credo; pri nas pa proglašajo katoliško gibanje za ostanek avstrijantščine.

Del zakladov ruskih carjev, ki jih sedaj boljševiki prodajajo.

Vse cenijo baje na okroglo 250 milijonov dolarjev; nekaj izmed njih jih je prodala sovjetska vlada pred kratkim pariškimi draguljarjem.

W. C. Röntgen,

znameniti fizik, ki je odkril pred 30 leti po njem imenovane žarke, kateri so za vse novejšje zdravilstvo nedogledne važnosti.

Briand,

znani francoski državnik, ki je pred kratkim podal demisijo svojega kabineta in sestavil takoj nato novo vlado. Kakor znano, so vzrok neprestanih francoskih vladnih kriz razrvane finance.

Prvo ljudsko glasovanje v Nemčiji.

V smislu nemške ustave je določeno za posebno važne zadeve splošno ljudsko glasovanje, ki se ga udeleže vsi nad 20 let stari moški in ženske. Prvič se je to vršilo zadnje dni, ko je šlo za ogromne odpravninske zahteve bivših nemških vladarjev. Naša slika nam kaže plakirani uradni razpis glasovanja.

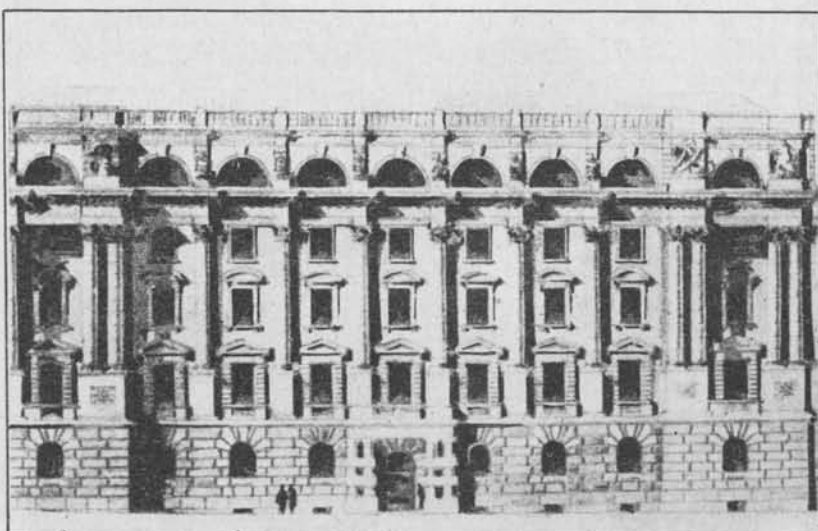

K nedavnemu obisku naših jugoslovanskih letalcev v Pragi.

Med drugimi je videti na sliki majorja D. Saviča (1), poročnika D. Roupčiča (2), majorja J. Djordjeviča (3), urednika P. Lazareviča (4), polkovnika O. Petroviča (5) in inž. Smolika, konstrukterja v tovarni za letala.

Dr. František Resl,
novi konzul češkoslovaške republike
v Ljubljani.

Nova palača našega generalnega štaba v Belgradu,
ki jo pravkar grade. V Belgradu je zidala država že celo vrsto ogromnih
novih palač, v Ljubljani in Mariboru pa ne postavi niti najpotrebnejših
prostorov za svoje urade.

Hrvatsko Orlovstvo se zadnje čase pridno giblje in lepo razvija.
Naša slika nam kaže udeležence orlovskega tečaja, ki se je vršil meseca
decembra 1925 v Bjelovaru pod vodstvom dr. Protulipca, M. Vunića,
F. Rička, D. Zanka in V. Ružmana.

Slike k „Slovenskemu biografskemu leksikonu“.

Bradač Fran
(* 1885), klasični filolog.

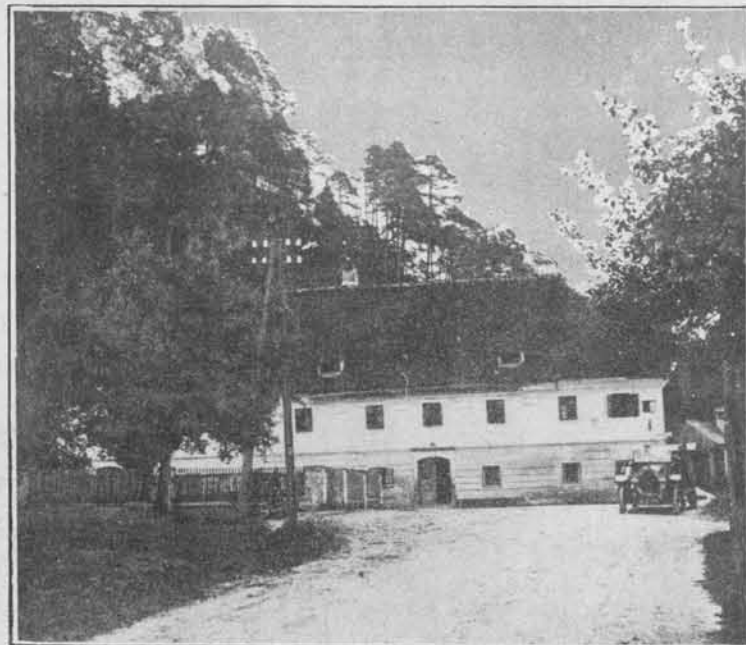
Brežnik Franc
(* 1849), klasični filolog.

Brežnik Pavel
(* 1892), prevajalec in publicist

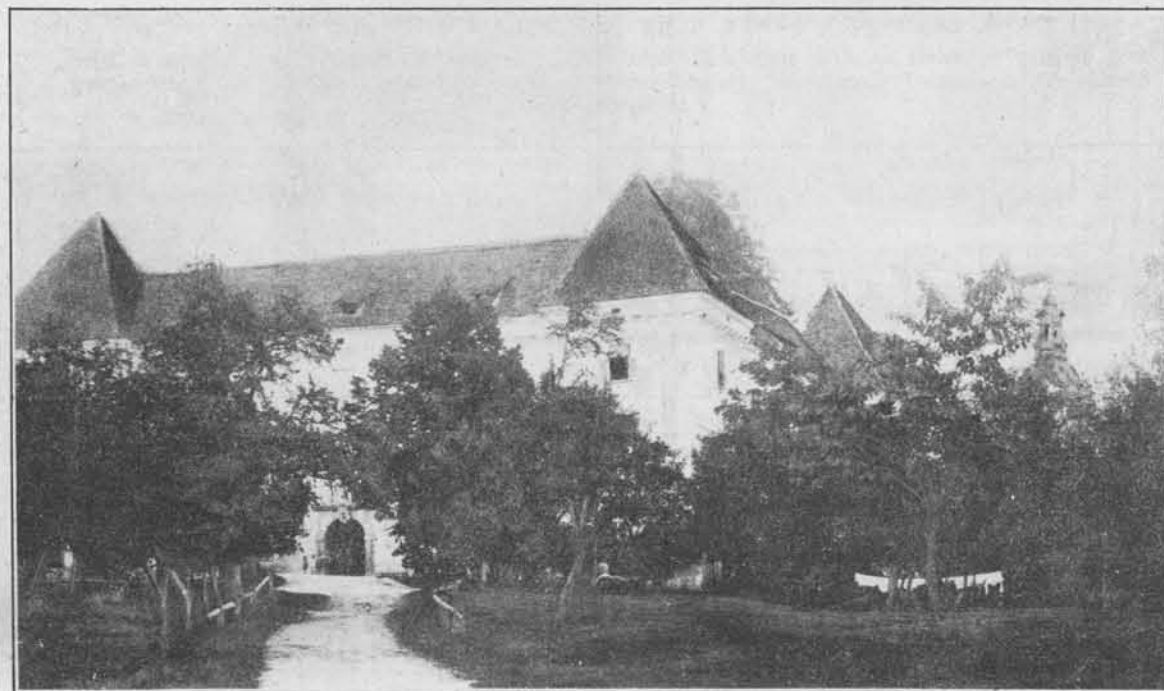
Prevoje pri Lukovici: Rojstna hiša Jak. Zupana, znanega »Čebeličarja«.

Podpeč pri Lukovici: Stara pošta ali »Col«, pravi začetek Črnega grabna, nekoč znamenito postajališče na cesti Trst—Dunaj (23 km od Ljubljane).

Janko Kersnik, graščak na Brdu in znameniti slovenski pisatelj (1852—1897). Slika je iz l. 1876.

Grad Brdo nad Lukovico,

star okoli 350 let, nekoč last grofov Lambergov, kjer je že od nekdaj tudi sedež sodišča in davčne oblasti. Tu je bil rojen in je živel pisatelj J. Kersnik ter je še danes v rokah Kersnikove rodbine.

Gostilna pri Slaparju v Lukovici, znana iz mnogih Kersnikovih novel in povesti.

Krašnja: Rojstna hiša pisatelja Jos. Podmilšaka (Andrejčkovega Jožeta), čigar povesti so še dobro znane starejšemu kmetiškemu ljudstvu.

Pogled na Krašnjo pod Limbarsko goro.

J. Podmilšak (Andrejčkov Jože), znani slov. pisatelj, doma iz Krašnje.

Franc Maselj (Podlimbarski), znani slovenski pisatelj, doma iz Sp. Loke pri Krašnji.

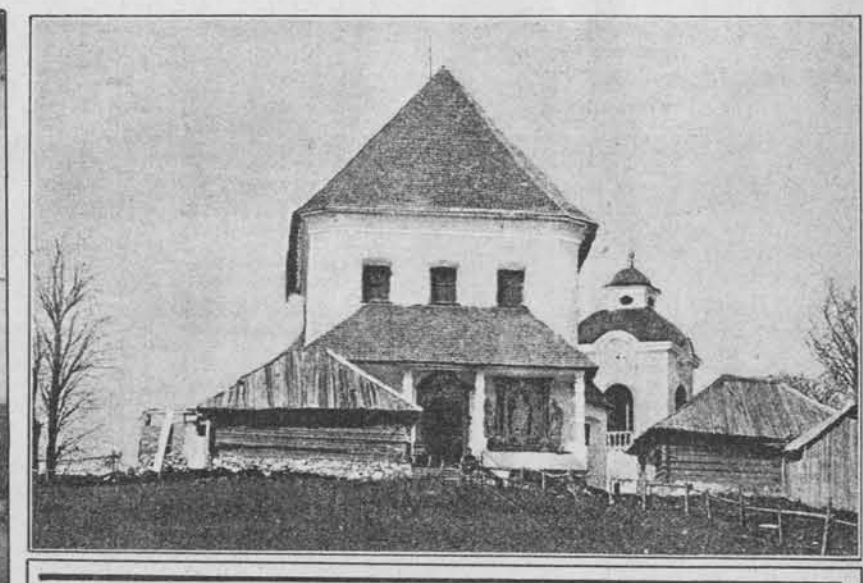
Ostanki nekdanje Topolščakove domačije v Podmilju. Kakor znano, je Topolščak glavni junak ene najbolj znanih in priljubljenih Kersnikovih povesti »Testament«.

Sp. Loke pri Krašnji: Rojstna hiša pisatelja Fr. Maslja (Podlimbarskega), ki je znan zlasti po svojem romanu »Gospodin Franjo«.

Št. Ožbolt: Nekdanja Pavličeva domačija, znana iz Jurčič-Kersnikovih »Rokovnjačev«; tu so oropali rokovnjači (= domači kmetje) francosko blagajno.

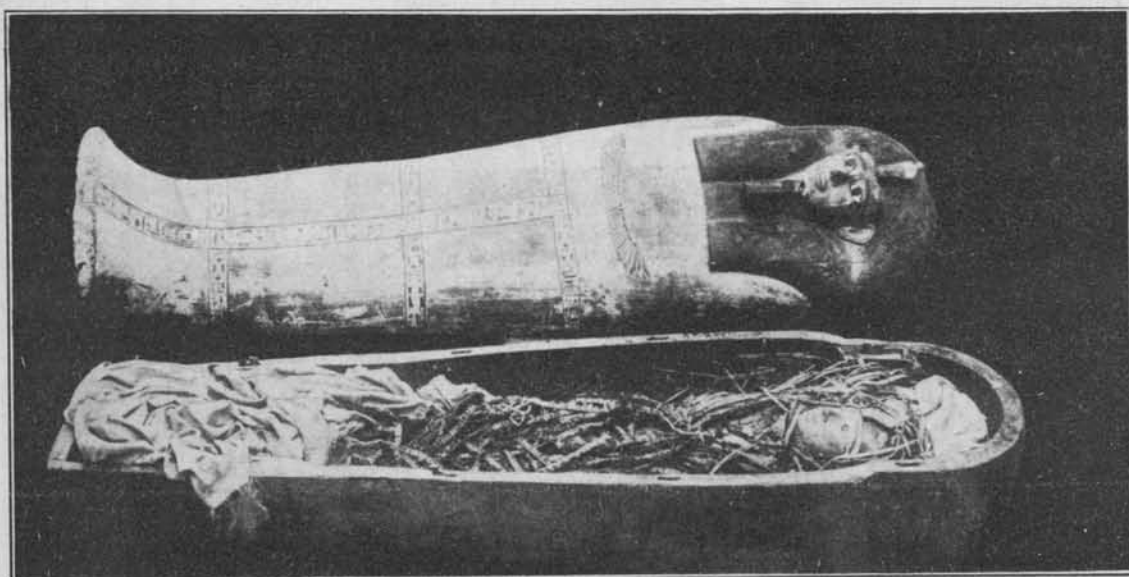

Cerkev na Limbarski gori nad Krašnjo. Ta, širom Slovenije znana božja pot, ki gospoduje nad vsem Črnim grabnom, je posebno obiskana na binkoštni ponedeljek.

Med grobovi faraonov.

Iz doline kraljevskih grobov: Na poti k Tutanchamonovemu grobišču.

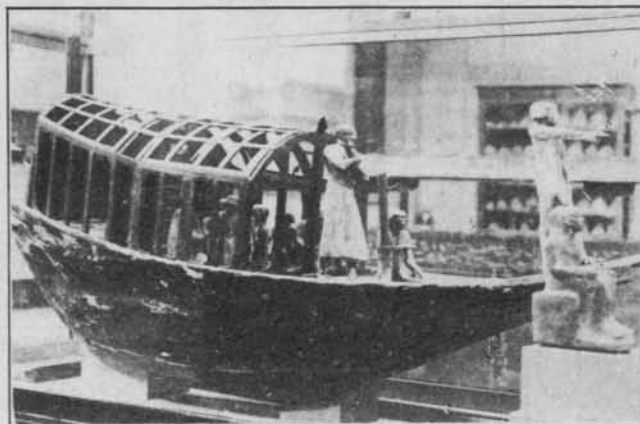
Rakev faraona (kralja) Amenhotepa I.

Pozlačena mumija
žene far. Amenofisa III.
(živela ok. l. 1400. pr. Kr.)

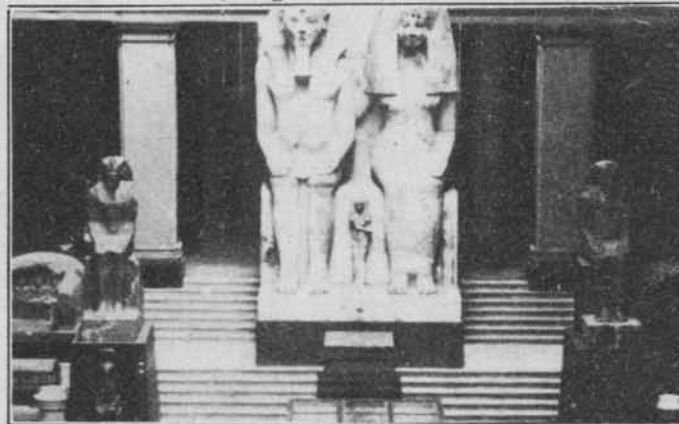
Egiptovska mrtvaška knjiga.

Pogrebni čoln faraonov,
katerega so jim dajali v grobnice, da so se prepeljali na
oni svet.

Glava mumije faraona Amenofisa II.
(okrog l. 1450. pr. K. r.).

Kip faraona Ramzesa III. in njegove žene,
katerega so shranili sedaj v egiptovskem muzeju.

Faraoni

so nam znani že iz sv. pisma. Bili so vladarji v starem veku mogočnega egiptovskega kraljestva, ki se je razprostiralo ob obeh straneh reke Nila. Staro zgodovino Egipta lahko zasledujemo več kot 4000 let nazaj pred Kr. r., a okrog l. 1000. pr. Kr. r. je bil pravcata svetovna velesila, kjer so se stekali ogromni zakladi iz vsega sveta. Razvilo se je veliko blagostanje in cveteli sta znanost in umetnost, ki nam vzbujata občudovanje še dandanes. Zlasti znamenito je bilo staro egiptovsko stavbarstvo, ki si je postavilo najmočnejše spomenike v piramidah, ki krijejo grobove umrlih faraonov.

Novodobni raziskovalci so odkrili pri teh piramidah in drugod že ogromne množine najzanimivejšega in najdragocenejšega gradiva, a doslej največje zanimanje vsega sveta je pa vzbudilo odkritje groba faraona Tutanch-Amona, ki daje učenjakom posla že 3 leta. Odkrili so velike množine neprecenljivih bogastev že preden so prišli do faraonove rakve, ta pa doslej sploh nima para v zgodovini. Truplo je ležalo v celi vrsti rakev, ki so bile druga v drugi in šele lanske jesen so prišli do trupla samega. Zavito je bilo v razne tenčice in pokrito s pločevino iz čistega zlata, ki samo tehta 500 kg.

Naše slike nam kažejo posnetke nekaterih posebnih zanimivosti, ki so jih odkrili v zadnjih časih.

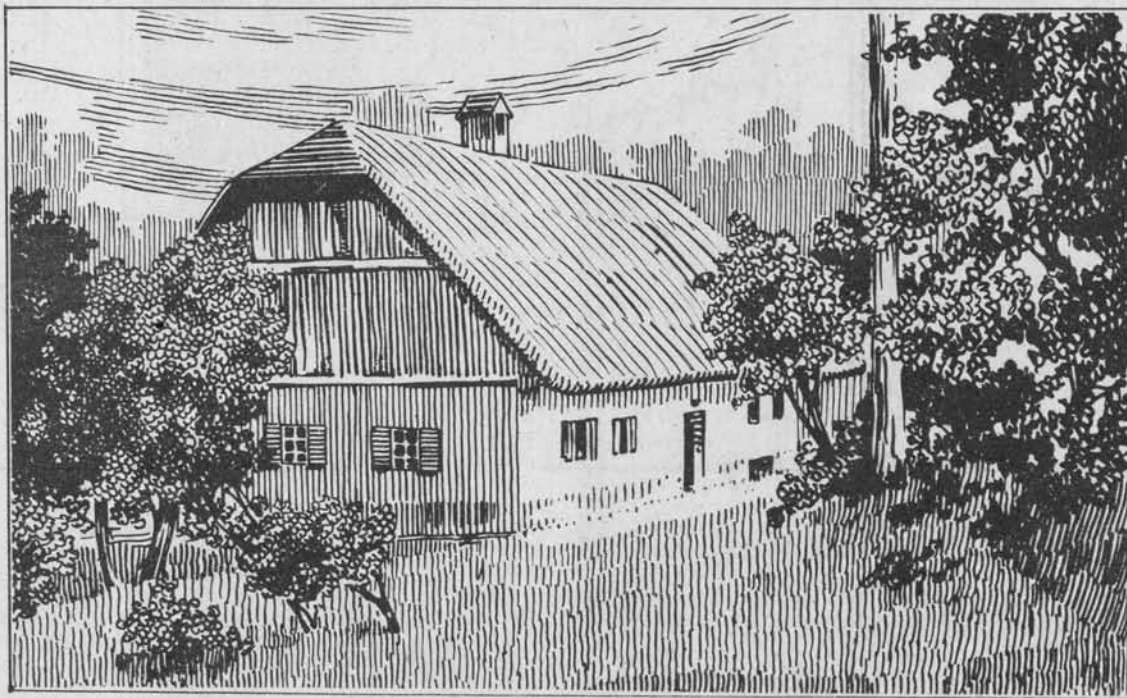
Z blagoslovitve novih zvonov na Vranskem.

Vozovi z botri in cerkvenimi ključarji
ob sprejemu zvonov.

Prepeljava manjšega zvona na okrašenem vozu
v spremstvu gasilcev na konjih.

Rojstna hiša znamenitega jezikoslovca evropskega slovesa Fr. Miklošiča

v Radomerščaku šte. 11 pri Ljutomeru, kakršna je bila ob času učenjakovega rojstva. Sedaj je dom prezidan in v Mariboru se je osnoval tudi poseben odbor, ki si je postavil za nalogo, da vzida na rojstno hišo spominsko ploščo in postavi v Ljutomeru primeren spomenik. Naša slika je točen preris še ohranjene fotografije. (Glej dr. Slavičev člančič na zadnji strani.)

Rev. Alojzij Blaznik,

prvi slovenski duhovnik v Newyorku, jako priljubljen med našimi ameriškimi rojaki, ki je 18. februarja 1926 nenadoma umrl.

Ferdo Seidl,

odlični slovenski učenjak in pisatelj, ki je obhajal 10. l. m. sedemdesetletnico svojega rojstva.

Pevski zbor mursko-soboške gimnazije 1924/25

z ravnateljem L. Vagajem v sredini, na njegovi levici pa sedi učitelj petja g. Dujc.

Na Miklošičevem domu.

L. 1883. se je slovesno praznovala sedemdesetletnica rojstva dr. Franca viteza Miklošiča na Dunaju, kjer je bil na univerzi redni profesor za slovansko jezikoslovje, trikrat dekan in l. 1854. rektor dunajske univerze, ter v Ljutomeru, domačem župnijskem trgu in v Radomerščaku pri Ljutomeru, kjer je bil rojen. Kmalu bo 35 let, odkar je bil »z veliko častjo« pokopan. Od te dobe pa se Miklošičev spomin ni praznoval več javno. In vendar je Müllenhof, profesor nemškega jezikoslovja v Berlinu, rekel, »da je bil Miklošič za svoje dobe največji jezikoslovec na vsej zemlji«, in Mussafia, profesor romanskih jezikov na dunajskem vseučilišču, je po njegovi smrti izjavil v predavanju, »da je bil Miklošič po njegovem mnenju največji jezikoslovec v vsem 19. stoletju«. Zato bi si Miklošič zaslužil, da bi njegov spomin bolj častili. Njegova domovina, pa mu ni dala niti kake spominske plošče, ne v Ljutomeru, ne na rojstni hiši, tako da niti domačini več ne vedo, kje je bil Miklošič rojen.

Miklošičeva domačija je bila mala kmetija, sedaj ima 17 oralov zemlje, med temi 9 oralov vinograde, drugo pa je gozd in nekaj njivic in travnikov. Miklošičevi starši so domačijo prodali in si kupili hišo v Ljutomeru, ki je prišla pozneje v last priseljenih trgovcev: Hönigmanna, Rabensteina in Rosenberga (zadnji ima še zdaj tam svojo trgovino na trgu pred župnijsko cerkvijo). Domačijo v Radomerščaku je imel učitelj Gabriel Postružnik, med vojno kratko časa župnik Osenjak, nakar jo je kupil sedanji lastnik Marko Vaupotič iz Noršinec pri Ljutomeru. Na domačiji bivajo zdaj viničarji, ki obdelujejo Vaupotičev vinograd. G. Vaupotič z razumevanjem čuva častiljivost te stare Miklošičeve domačije ter ima vinograd v vzornem stanu. Rad kaže stara drevesa iz Miklošičeve dobe okoli hiše: bukvje, lipe, zlasti pa star kostanj, ki ima pri zemlji 9 metrov v obsegu. Poslopje, ki je bilo prej krito s slamo, je dal prekriti z opeko. Vinsko klet je podaljšal, vendar tako da poslopje s tem ni izgubilo prejšnjega značaja. Notranjčina stanovanja in gospodarskega poslopja je še stara. Od vinske kleti je moral odstraniti stara vrata z letnico 1629 ter jih pritrtil na steni gospodarskega poslopja, da se ohrani ta zanimiva starina. V »Iustr. Slovenec« priobčena slika nam predstavlja Miklošičev dom, kakršen je bil za časa slavnega jezikoslovca, preden ga je na omenjeni način predrugačil Marko Vaupotič.

Dr. M. Slavič.

Črni graben

je pri nas dobro znan že iz mnogih povesti, ki jih pozna skoraj vsak slovenski človek in pa po tem, da vodi skozi Črni graben starodavna cesta, ki veže Trst z Dunajem in je bila pred zgradbo železnice gotovo najpomembnejša v Sloveniji.

Danes dospemo v Črni graben najlaže tako, da se odpeljemo iz Ljubljane po kamniški železnici do Domžal, od tam se pa napotimo po glavni cesti proti vzhodu. Že v dobri poluri smo v prijaznem Dobu, v naslednji poluri pa v Prevojah, kjer ne bomo pozabili ogledati si mogočne rojstne hiše čudnega »Čebeličnega« pesnika in Prešernovega znanca Jakoba Zupana. Podobna je pravcatemu dvorcu in na skrajni desnici njenega pročelja je vzdignjena tudi lepa spominska plošča.

Iz Prevoja dalje dospemo prav kmalu v Lukovico, kjer nas gotovo najbolj zanima starinski grad Brdo, na katerem je še pred 30 leti gospodaril eden najboljših slovenskih pisateljev — Janko Kersnik, ki je bil tam tudi notar. Njegova še živeča soproga in pa njegov sin, ki sedaj tam gospodarita, nam bodejo gotovo dovolila, da si ga nekoliko ogledamo. V pritličju je občinska pisarna in razni gospodarski prostori, v prvem nadstropju je pa davkarija, notarijat g. Rahnetja in pa razni gospodinjinski prostori Kersnikove rodbine, izmed katerih nas bo gotovo najbolj zanimala mogočna obednica s pomembnimi starimi slikami, med katerimi je tudi portret nekdanjega lastnika advokata Burgerja, ki je bil v francoskih časih tu mèt. Drugo nadstropje izpolnjujejo zasebni prostori Kersnikove rodbine, a v mali ogelni sobici, kjer je bila Kersnikova delavnica, stoji še popolnoma ohranjena knjižnica velikega pisatelja. Od tu je prekrasen razgled proti Ljubljani in če slonimo v večernih urah ob oknu tega kabineta in zremo proti rojstnim krajem prof. dr. Cepudra, pesnika Jovana Vesela — Koseskega in proti Ljubljani, se nikakor ne bomo čudili, da je Kersnik tako strastno ljubil to čudovito pokrajino, o kateri je že prof. Levce opetovano rekel, da je ena najlepših v Sloveniji.

NAŠI ZALOŽNIKI

Lavoslav Schwentner,

znani bivši ljubljanski založnik in knjigarnar.

Ivan Mesar,

ravnatelj Jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani.

Ko se poslovimo na Brdu, krenemo mimo idilčne vile notarja Rahnetja v Lukovico, kjer se ne bomo pozabili ustaviti v znani Slaparjevi gostilni, saj je tu tudi Kersnik vsak večer zatarkiral tako, da ga je čakal voz po cele ure na cesti. V duhu nam stopijo pred oči razni davkarji, adjunkti, sodniki, ranocelniki, učitelji in druga podeželska inteligenca, ki je tu ubijala večer za večerom svoj čas in katero je znal slikati Kersnik v svojih novelah in romanih, kakor pri nas nihče pred njim in nihče za njim. Nekaj teh modelov živi tam še dandanes, toda imena moramo žal zamolčati, da ne bo prevelike zamere.

Takoj za Lukovico je Podpeč, kjer se začne pravi Črni graben, obdan na obeh straneh s temnimi, gosto zaraslimi gozdovi, ki pokrivajo hribovje nad starodavno cesto. Prisluškujemo enakomernemu žuborenju Radomlje, ki se izliva pri Domžalah v Kamniško Bistrico in niti ne opazimo, kedaj dospemo v Krašnjo, nad katero tiho dremlje znana 773 m visoka božja pot Limbarska gora. Na binkoštni ponedeljek tu vse mrgoli romarjev iz bližnje in daljne okolice, sedaj je pa vse mirno in tiho. V Krašnji gotovo ne bomo pozabili stopiti tudi k skromni koči, v kateri je bil sredi preteklega stoletja rojen Josip Podmilšak, in katerega pozna naše ljudstvo še dandanes pod imenom Andrejčkov Jože, saj je napisal nebroj povesti in črtic, ki jih je bralo ljudstvo tako rado. Zlasti povesti »Zalost in veselje« starejši ljudje še danes ne morejo pozabiti. V bližini Krašnje, v Spodnjih Lokah stoji tudi rojstna hiša Franca Maslja-Podlimbarskega, ki je postal najbolj znan s svojim obširnim romanom »Gospodin Franjo«. V običajen kmetiški dom so vzdigali nedavno spominsko ploščo, katero je gotovo zaslužil, saj je užil v življenju dovolj bridkosti.

Iz Krašnje se napotimo dalje. V samotni tišini nam ubajajo spomini v davno preteklo čase, ko so korakale po teh krajih baje še rimske legije iz Emone v Celejio ter še dalje v današnji Ptuj in nato na vzvodne meje mogočnega rimskega imperija. Kje so tisti pradačni časi, saj je sedanji rod že skoraj pozabil celo na čase, ko so škripali tod težko obloženi vozovi iz Trsta proti Dunaju ter se ustavljali v mogočnih krčmah, kakršna je bila n. pr. Topolščakova, o kateri je napisal Kersnik eno svojih najboljših in najbolj znanih povesti. Niti ta ne stoji več, čeprav jo je poznal še prejšnji rod dobro. Danes nas spominjajo nanjo le še nekdanja Topolščakova gospodarska poslopja, kjer je stala krčma, pa kosijo že nekaj let seno.

V Blagovici se ne bomo mudili predolgo, kajti mudi se nam naprej v Trojane. Še preden dospemo tja, se nam ustavi za hip korak v Št. Ožboltu. Tu se takoj spomnimo Jurčič-Kersnikovih »Rokovnjačev«, saj nam bo vsak znal pripovedovati o nekdanji Pavličevi domačiji, kjer so oropali rokovnjači francosko blagajno. Seveda niso bile to romantične prikazni, kakršne nam odsevajo iz povesti, temveč domači kmetje in vojni skrivači, katere so v nemirnih francoskih časih mikale razne vojaške blagajne in pa težko obloženi provijantni vozovi in so jim ogromni gozdovi takoj nad cesto nudili bolj ali manj varno zavetje pred vislicami.

Ko dospemo v Trojane, smo tudi že iz Črnega grabna.

F. B.

Popravek.

V predzadnji številki stoji na str. 79. pod sliko udeležencev kmetijskega tečaja pomotoma »na Gorenjskem« mesto v »Savinjski dolini«. — Ur.

Knjižgoveznica K. T. D.

v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6/II.

priporoča

p. n. trgovcem s papirjem svojo veliko zalogo vsakovrstnih poslovnih knjig.

Črtanje

knjig po osebni želji, kakor tudi vezava, se izvrši v najkrajšem času ter po zmernih cenah.